

Po pozdravnih nagovorih je sledilo temeljito in zanimivo predavanje univerzitetnega profesorja dr. Nikole Popovića iz Beograda: »Filozofsko pedagoški značaj psihoanalize«.

Prof. dr. Nikola Popović.

Predavatelj je očrtal otrokovo življenje v luči psihoanalize ter se bavil s problemom, koliko so izsledki te znanstvene teorije pomembni za vzgojo. Zborovalci so izrazili željo, da izide predavanje v tisku.

VOLITEV ODBOROV.

Po predlogu predsednikov sekcij so bili določeni posamezni odbori, ki naj bi pripravili gradivo za skupščino. Tajnik glavne uprave Radojević Blagoje je prečital predloge za odbore, katere je sprejela skupščina soglasno.

Iz dravske banovine je bil izvoljen za zapisničarja tov. Vekoslav Mlekuž, v verificacijski odbor tov. Josip Kobal, v odbor za sestavo poročila tov. Miloš Verk, Rudolf Plesković in Josip Lapajne, v odbor za pravila tov. Dušan Sestan, Janko Pogačnik in Karel Doberšek, v odbor za predloge tov. Josip Kobal, Dušan Lunder in Anton Arrigler, v odbor za resolucijo tov. Jože Suštaršič in Vekoslav Mlekuž, v finančni odbor pa Ljudevit Ivanjšič, Rudolf Znidarčič in Lojze Hofbauer.

Izvoljeni odbori so zborovali na državnem učiteljskem.

PRED SPOMENIKOM KRALJA PETRA.

Po zborovanju se je zbralo učiteljstvo pred Unionom, nakar so odkorakali v povorki pred spomenik kralja Petra. Predsednik tov. Rašič je v navdušenem govoru slavil delo kralja Petra Velikega osvobodilca. V počastitev velikega pokojnega kralja je položilo učiteljstvo pred spomenik lorvorjev venec, okrašen z državno trobojnico.

Po izvršeni svečanosti je povorka krenila

PRED SPOMENIK DR. FR. PREŠERNA,

kjer so prav tako položili lorvorjev venec. Predsednik Rašič je proslavil našega pevca s prisrčnim govorom.

POPOLDANSKO NADALJEVANJE SKUPŠČINE.

Skupščina je začela s delom popoldne ob 5. uri s čitanjem zapisnika popoldanske seje. K zapisniku so bili ugovori, da ni v njem zabeležena izjava zaradi incidenta, ki je nastal popoldne zaradi izjave predsednika, da so učitelji »v ogromni večini« nosilci jugoslovenske misli. Delegat Popović zahteva, da

pride v zapisnik popravke, da ni nikogar med učitelji, ki bi ne ljubil svoje domovine.

Nato prečita delegat Bogdan Potkovanjak kot poročevalec

POROČILO VERIFIKACIJSKEGA ODBORA.

ki je bilo sprejeto na odborovi seji soglasno. Po debati radi nekaterih osporjenih mandatorov je bilo poročilo verificacijskega odbora sprejeto in verificiranih 446 delegatov.

POROČILO FINANČNEGA ODBORA.

Za finančni odbor je poročal delegat Milan Vujković in pojasnil, da je v odboru sprejelo podano poročilo 12 članov, šestorica pa je bila proti in podala svoje oddvojeno poročilo. V imenu manjšine je poročal delegat Mikič, ki je kritiziral gospodarstvo glavne uprave, predvsem velike pasive listov, prevelike osebne izdatke in razne pomanjkljivosti v obračunu.

V prilog poročila finančnega odbora in v obrambo gospodarstva pri glavni upravi so govorili: Blagoje Radojević, Nikola Sretenović, Ivan Džmnik in drugi.

Po devetminutnem odmoru je predsednik zaprosil skupščino, da je na glasovanju predlog o sprejetju finansijskega poročila za razrešnico upravi. Uprava bo to glasovanje smatrala za zaupanje ali nezaupanje. Po daljšem sporu, v kakšni obliki naj se vrši glasovanje o finančnem poročilu, je vprašal predsednik skupščino, če sprejme poročilo finančnega odbora. Skupščina je na to z aklamacijo sprejela poročilo in dala razrešnico upravni in nadzornemu odboru kakor tudi blagajniku Udruženja.

POROČILO ODBORA ZA PREDLOGE.

Poročilo odbora za predloge je bilo sprejeto v odborovi seji sporazumno in soglasno, poročevalec je bil delegat Ristić. Med drugim je poročal, da je odbor sprejel Erjavčev izključitev iz sreskega društva Ljubljana okolica vzhodni del kot izvršeno dejstvo. Proti temu sklepu je podal daljšo izjavo tov. Lulik in izpodbijal sodbo častnega razsodišča. Po živahni mestoma burni debati, je bilo poročilo odbora sprejeto z aklamacijo.

Ko se je razburjenje po sprejetju poročila odbora za predloge pogoje, je opozicija zahtevala, da se zborovanje prekine in nadaljuje naslednjega dne. Večina je to odklonila. Razburjanje in medsebojno prerekanje se je ponovilo.

Predsednik je odzdel, da pride na vrsto

POROČILO ODBORA ZA POROČILA.

Poročevalec Todor Dimitrijević je prečital poročilo, katerega je odbor sprejel soglasno z dostavkom, da ga priporoča skupščini v sprejetje brez debate.

Predlogi odbora so:

1. Iz poročila je razvidno, da je delo na organizaciji učiteljstva od prejšnjega leta napredovalo. Kakor je naraslo število učiteljstva tako se je dvignilo število članov in društev. 2. V pogledu intervencije se prizna zasluga izvršnemu odboru, vendar iz poročil nekaterih članov iz odbora za poročila se vidi, da se intervencije niso izvršile v nekaterih primerih, ko je bilo prizadeto dostojanstvo učiteljev. 3. Izvršni odbor je interveniral in stavljal predloge v mnogih šolskih in stanovskih vprašanjih. Pravočasno je predložil gosp. ministru prosvete svoje predloge in željo, da jih vnesi v finančni zakon. Dobil je od gosp. ministra prosvete zagotovilo, vendar je glavni del intervencije ostal nerešen. Izvršnemu odboru se nalaga, da še dalje intervenira, da bodo zahteve popolnoma realizirane. 4. Da bo od sedaj dalje stanovski učiteljski tisk samo organ Udruženja, ki bo zastopal

kot upokojencev redno poseča vsa društvena zborovanja, kjer s svojim idealizmom bodri zlasti mlajše tovariše.

Za svoje res vsestransko, a uspešno delovanje je prejel ravno pred 10 leti priznanje z najvišjega mesta.

Kamniško sresko učiteljsko društvo pa ga je povodom 70 letnice odlikovalo s častnim članstvom. Diplomsko mu je izročila deputacija sreskega društva, ki so jo tvorili tov. predsednik Anton Arrigler in tovariša Janeza Stenovca in Ivan Primožič v Moravčah 2. septembra 1933. ob navzočnosti vsega učiteljstva moravske doline, ki je skupno proslavilo to lepo in iskreno tovariško slavlje.

Zato kličemo tov. Tomanu, našem vzorniku, na mnoga leta.

Začetek učenosti v francoski šoli

V članku »V francosko šolo sem ga vpišal«, sem obljubil, da bom poročal, s kakšnim uspehom bo Tonček dovršil prvo šolsko leto. — Zadnjega julija je bil sklep. Tu smo namreč glede začetka in sklepa za mesec dni počasnejši.

Pri nas bi mogel poročati o uspehu dvoje mnenj: mnenje, ki ga sporoče ob sklepu šolskega leta učne moči staršem in pa svoje lastno mnenje. Kakor vemo, si ti dve sodbi včasih zelo nasprotujeta. Tukaj pa za tako nasprotovanje ni povoda. Kaj misli šola o napredku, ne vem, ker ni prinesel otrok nikakega izpričevala in sploh nikakega izkazila, da je eno leto trgal hlače v francoski šoli. Edino, kar je prinesel, je mala reklamna brošura, v kateri ponuja tvrdka »Hutchinson« pnevmatične izdelke, ki so »najboljši na svetu«... »To mi je dal gospod učitelj, rekel je,

pal obče interese šole, narodnega izobraževanja, interese učiteljskega stanu, zato naj bo »Narodna prosveta« dostojanstvena predstavica velike učiteljske organizacije in se mora izogibati vseh osebnih vprašanj.

5. Odbor za poročila smatra za svojo dolžnost, da se zahvali gospodu ministru prosvete, kakor tudi vsemu zastopstvu organizacije za uspešno rešitev organizacijske imovine v Zagrebu.

6. Po mišljenju odbora za poročila je Učiteljska kreditna zadruga lepa zamisel, vendar smatra odbor za svojo dolžnost opozoriti izvršni odbor, naj ne poskuša obremenjevati članstva brez njihovega pristanka.

7. Odbor za poročila pozdravlja namero glavnega odbora, da naveže vezi z učiteljskimi organizacijami slovanskih in drugih držav na osnovi miru in človečnosti.

8. Ta odbor obžaluje, ker se je potom tiska in govora imputirala delu učiteljstva anacionalnost, kar je povzročilo užaljenje in vznemirjenje v učiteljskih vrstah. Odbor za poročila smatra, da takih učiteljev ni in zanje tudi ni prostora v naši organizaciji in stanu.

9. Ob koncu poročila in na osnovi vsega do sedaj navedenega prosi odbor za poročila skupščino, da razdvojenost v učiteljskih vrstah pomiri in s tem dvigne ugled stanu.

Po poročilu je bila iznesena ponovna zahteva, da se zborovanje prekine in nadaljuje naslednji dan.

Oglasili so se govorniki, med njimi tudi tov. Josip Lapajne, ki so skušali pomiriti razburjenje. V dvorani je narasla vedno večja nervoznost. Opozicija je prijavila 23 govornikov. Med njimi je začel govoriti delegat Milan Popović, ki je napadel predsednika.

Večina je zahtevala, da se debata prekine in glasuje o poročilu, opozicija je pa zahtevala, da se skupščina prekine in nadaljuje naslednjega dne.

Ob splošnem razburjenju in prerekanju je predsednik z močnim glasom zaklical: »Sprejmete poročilo?« Večina je vstala in klicala: »Prima se!«

Po sprejetju poročila (izveštaja) je razburjenje naraslo do viška. Za redno delo je bila izključena vsaka možnost. Na vrsto bi imela priti še poročila odbora za izpremembo pravil in pa poročila odbora za resolucije.

V splošni zmedbi in nemiru je bila prečitana resolucija in sprejeta brez debate.

Predsedniški oder so obsuli v gosti gneči delegati opozicije in večine. V splošnem nemiru je bilo stavljeno iz dnevnega reda poročilo odbora za izpremembo pravil, na kar je predsednik ob 23. uri zaključil skupščino in zapustil zborovalno dvorano.

Po zaključeni skupščini so zapeljeli delegati državno himno, ki so ji sledile še druge domorodne pesmi, nakar so se zborovalci polagoma razšli.

Po kongresu JUU

IZJAVA JOSIPA LAPAJNETA.

Delegacija dravske banovine je predlagala v odsek za »izveštaj« tov. Verka, Pleskovića in mene. Vsi trije smo člani JNS, toda zavzeli smo v odseku strogo nepristransko stališče in ocenili delo glavnega odbora kar najstvarneje, če tudi je bila ost opozicija naperjena največ proti predsedniku Damjanu Rašiču, ki je istočasno pobornik JNS. Opozicija je stremela za tem, da potom »izveštajnega odbora« in razprave v plenumu strmolglavi predsednika. Posrečilo se nam je, da smo odsekove člani prepričali o nalogi, ki nam je bila poverjena glede razprave o »izveštaju«, in o potrebi, da ločijo delovanje glavne uprave od osebe predsednika.

Odsekovo poročilo so stilizirali v podrobnejšem, toda v načelu istem smislu, kakor smo ga mi trije zasnovali. Spričo miroljubnosti večine so opozicionalci odstopili glede strmolglavljenja predsednika, dočim smo mi dopustili, da so vnesli v poročilo kritiko, ki je deloma tangirala tudi g. predsednika samega.

Odsekovo poročilo je bilo produkt štiriurne, burne, izčrpnice debate, pri kateri so bili iznešeni do podrobnosti vsi slučaj, zaradi katerih se je pojavljalo razburjenje v organizaciji. Koliko je krivo pri tem združenje ali izjemne razmere vardarske banovine, nismo mogli točno ugotoviti, pač pa smo se tovarišem ponudili, naj bi nam dali možnost, da opisane slučaje proučimo na licu mesta in izgladimo nesoglasja v korist združenju in učiteljstvu. Da pa ne bi plenuma znova razburjali, da bi vseh iznešenih slučajev ponovno ne obravnavali, smo si zagotovili pred pristankom na kritiko garancijo, da se o našem poročilu ne bo debatiralo. Na to zagotovilo sem se jaz v plenumu skliceval, ker se je priglasilo 22 govornikov. Konstatiram, da poročila odbora ni sprejela večina, temveč da je bilo sestavljeno in sprejeto soglasno s pridržkom glede kritike po delegatu primorske banovine. Naša dobra volja je šla celo tako daleč, da smo izročili poročilo članu opozicije. Ko pa sem jaz zasumil, da se hoče poročevalec izogniti poročanju in poročilo zanesti k opoziciji, sem ga pozval, da ga predloži predsedništvu, česar pa ni hotel izvesti. Tozadevno malo razburjenje se je takoj pogoje, midva z referentom pa sva se takoj poravnala, čim sva si raztolmačila svoja mnenja.

Moja javna izjava je bila naperjena proti onim, ki so v stalni opoziciji proti vsakemu predsedniku, proti onim, ki so v opoziciji, kadar sami niso na čelu uprave in proti onim, ki izrabljajo položaj, da ustvarjajo nesoglasja. Moja izjava je temeljila na sklepu odbeka in ni nikogar razburila, pač pa je celo opozicija pritrjevala naši dobri volji, da smo vnesli kritiko, ki je doela stvarna in razmeroma še ostra. Če bi bilo količkaj dobre volje, bi se moralo zagotovilo o debatah izvršiti in zbor bi se mirno zaključil. Tako smo pa ostali na onem stališču, kakor smo pričeli pred 13 leti; glasovali smo tako, kakor ob osnovanju udruženja, glede parlamentarizma nismo napredovali, v dušah pa nam je bilo mračno, ko smo opazovali opešane gospodarje, ki trosijo sinovom ljuliko v razorano brazdo. Za zborovanje naslednjega dne nihče ni imel pooblastila, najmanj oni, ki so na skupščini zagovarjali soglasni sklep dravske delegacije. (Pomislekje glede nadaljevanja je podal le tov. Doberšek.) »Slov. Naroda«, 22. VIII. 1933.

Josip Lapajne.

IZJAVA.

K izjavi tov. Lapajnetna v Slovenskem Narodu štev. 190 se mi zdi potrebno pojasniti sledeče.

Govoril sem na skupščini JUU dne 20. avgusta 1933. za njeno prekinjenje in nadaljevanje 31. avgusta 1933. iz formalnih in meritornih razlogov:

1.) ker so v naši stanovski organizaciji že nekaj let desolatne razmere in je naloga skupščine, da te težke razmere ozdravi. Opozicija ni zadeva osebnih pizmi, ampak je posledica nemogočega stanja, ki je nastopilo, ko so se zavrgla organska pravila ter modificirala nova v škodo stanovske neodvisnosti. To se je pokazalo s trenutkom, ko so stopila v veljavo. Neizogibno je sledilo ogromno oškodovanje vsega stanu. Učiteljstvo je proti odgovornim činiteljem v vodstvu JUU reagiralo že na 12. državnih skupščini, letos je odpor zavzel že najširše dimenzije, združil je naše tovariše v vardarski, moravski, drinski in zetski banovini ter v beograjski sekciji k skupnemu na-

Tov. Janko Toman — 70-letnik

Prejšnji teden je praznoval v lepih Moravčah 70letnico naš priljubljeni tovariš, upokojeni šolski upravitelj Janko Toman.

Tov. Toman je bil rojen 3. septembra 1863. v Žuženberku. Gimnazijo in učiteljske je posejal v Ljubljani. Po maturi l. 1882. je služboval v Dolah, v Šmartnem pri Litiji in Hotiču. Službo v Moravčah je nastopil l. 1887. kjer je služboval do upokojitve l. 1925.

Lepo moravško dolino je vzljubil jubilat že v svojih dijaških letih, ko je obiskoval svojega strica takratnega moravskega dekana. Zato je tudi on vse svoje sile posvetil kulturnemu in gospodarskemu napredku doline, a predvsem vzgoji v šoli. Z zadoščanjem lahko gleda danes tov. Toman na uspehe svojega idealnega, neumornega in vsestranskega udeleževanja. Ze pred 40. leti je ustanovil bralno in pevsko društvo. Nato so sledile razne kulturne in gospodarske ustanove: »Gasilno društvo«, »Posojilnica«, »Mlekarna«, »Sokola«, »Vodovodna in vodna zadruga« in »Kmetijska podružnica«. S svojo vztrajnostjo in delavnostjo je premagal vse ovire ter vselej dosegal ono, kar si je postavil za cilj. Po njegovi zaslugi krasj Moravčice impozantna stavba »Zadrugi dom«, imajo Moravčani in okoličani vodovod in zboljšujejo se zdravstvene razmere z izsuševanjem močvirnih travnikov. Poleg tega se je trudil in se trudi za podvig sadjarstva in živinoreje v dolini.

Vse to njegovo veliko delo je bilo pa vse-skozi prežeto z jugoslovenskim duhom, za kar je moral dostikrat marsikaj pretrpeti.

Glavno skrb pa je tov. Toman posvečal šoli in stanu. Kot iskren tovariš se je vse povsod boril za stanovske pravice. Še sedaj

nekdanjega součenca iz K., ki je nekega dne lekcijo prav gladko braj; ko pa pride učiteljica do njega, vidi, da ima knjigo narobe in na drugi strani odprto. — Pisanje: V tem so pa francoski učitelji mojstri. Njihovo načelo pri tem je »liberté — prostost. — Nikogar ne silijo, da mora slepo posnemati njihovo pisavo. V resnici ni nič enotnega. Če je pisava poševna je prav, če je pokončna prav tako; celo na levo smejo viseti črke. Tudi ne gledajo na velikost pisave. Zvezki imajo enakomerne 1 ali 2 mm široke vrstice. Učenci pišejo 2 do 5 mm velike črke, kakor kdo želi. Učitelji pazijo le na to, da so vse črke po velikosti in smeri enake prvi. Tako si prisvojijo učenci vsak svojo individualno toda v splošnem zelo lepo in prikupljivo pisavo. Učenci višjih razredov bi posekali marsikaterega našega kaligrafa — mene pa že »prvošolčki« spravijo v zadrego. — Poglejmo računstvo: Na brzo roko je šlo, kakor pri čitanju. V petem mesecu so že množili v obsegu do sto. Kdor je pokazal malo napredka, je prišel v »višjo« skupino. Pri računstvu se uče tudi raznih ugank in zvižoč, o katerih bi ta ali oni resni šolnik mislil, da utegnejo zbegati mlade glavice. Nekega dne n. pr. slišim, kako T. možko razlaga svojemu štiriletnemu bratcu, da ima konj 8 nog: Sprejdi dve, zadaj dve, na levi dve in na desni dve. — Še en predmet nam ostane, t. j. petje: Je isto, kakor pri nas. Memorirajo, potem pa jim učitelj toliko časa poje in gode, da »se jih prime«. Pet ali šest pesemc so se naučili. — Omenim naj, da je petje enoglasno v vseh razredih. Saj celo odrastli prav malo poznajo večglasno petje, zato pa nas Slovence tako radi pošušajo.

Za sklep in razvedrilo še to: Kakor pri nas, je tudi tu julija meseca velika vročina. No pa učitelji si znajo pomagati. V tem času je priljubljena kazen »spanje«. Če učenci nagajajo, se morajo vsi nasloniti na klop (naprej) in »spati«, dokler jih učitelj ne »zbudí«. Znati mora človek, pa gre...

J. J.